

neque Deum revereor, magistrum dignantem admiror, vereor dignationem, et hominem video violentiam ipsi cœlis inferre. Porro illud quale est, quod in isto baptismo terminatur lex, finem accipit propheta, et omnis illa sacrificiorum multitudo propulsatur et pellitur? Hic incipit et stabilitur novæ regenerationis purgatio perturanda, et in unam baptismatis formam legalium transcutit dispensia figurarum. Ad ablutionem enim aquæ, et innovationem spiritus, sepelitur hircorum et vitulorum sanguinolenta congeries, et peccatoribus id Judæis relinquitur, illud Davidicum attendentes: *holocaustum et pro peccato non postulasti* (Psal. xxxix, 7).

10. Octavus honor est Prima revelatio de Trinitate. A creatione cœli et terræ usque ad hunc locum nunquam Trinitas manifeste hominibus apparuit, sed rerum ac vocum involucris involuta fuit tantæ claritatis æternitas. Denique creationem hominis Creator rerum summa dignitate commendans: *Faciamus, inquit, hominem ad imaginem et similitudinem nostram* (Gen. i, 26). Reverendum revera privilegium, nec ulli traditum creaturæ! Creatur illa sublimior numerositas Angelorum, et elementorum omnium ordinatur variata connexio: sed Omnipotentis præsentia tantum opus taciturnitate alta prospectat. Ut vero venitur ad hominem, et nobilis creatura creari disponitur; accingit se Trinitas ad creandum, et consilium accipit Sapientia, ut creaturæ dignitas Creatoris privilegio clara esse monstraretur. [Nec ibi tamen satis aperte divinæ majestatis illuxere vocabula, cum ad Angelos obsequentes quidam referant dominici sermonis oraculum. Vel si minus hoc cautum est, signa pluralitatis absque nominum differentia prædicantur (al. signata pluralitas... predicatum).] Abraham tres vidit, et unum adoravit: sed ibi Scripturæ sacræ reverentia nunc mixtim, nunc separatim claudit eloquium, ut modo dominum, modo viros placeat appellare. [Judæi tamen hic magnam texunt reprehensionis parabola, tres Angelos a Domino missos asserentes; unum ad nativitatem Isaac prædicendam, duos ad subvertendum Sodomam delegatos: illum vero, cum quo justus loquitur, dicens, *Domine, si inveni gratiam in oculis tuis* (Gen. xviii, xix), prophetali spiritu cognovisse somniant, nativitatis Isaac venisse præconem. Illum adorat Abraham, sicut Bersabee David regem, sociisque ejus propter ipsius reverentiam indefessus assistit. Unde et nonnisi duo in subversione civitatum infidelium numerantur, illo superiori jam reverso, qui nativitatem Isaac fidei devotione compleverat. 681 Tres enim viri Saram vocari præcipiunt, sed unus est, qui promissionis insperatæ manifestat arcanum. Hæc Judæi, et qui magis elegerunt judaizare quam credere.] Sed ut breviter concludamus, omnis illa Patriarcharum sive Prophetarum societas, nullam vel in sermonibus, vel in rebus de Patre et Filio et Spiritu sancto aperte legitur fecisse mentionem. Veni ergo, et in-

tuere filium Zachariæ, Deum et hominem propriis manibus contingentem; et vide, quia cœli aperiuntur ibi, et descendit Spiritus sanctus corporali specie sicut columba in Christum, et vox Patris audita est: *Hic est filius meus dilectus* (Matth. iii, 16, 17). Vides quia ad sacratissimorum nominum novitatem cœlorum palatia reserantur. Pater auditur in voce: Filius baptizatur in flumine: Spiritus sanctus demonstratur in columbæ specie. Adest Joannes totius mediæ Trinitatis, gloriosumque Baptistam signant induisse substantiæ aperta vocabula: nomenque Trinitatis prioribus sæculis obvelatum, absque totius velaminis obumbratione relucet. Domine, quis est iste, quia innotuisti ei!

11. Nonus honor est Testimonium Veritatis. Audi quid de isto veritas testetur. *Cum audisset Joannes in vinculis opera Christi, misit ad eum discipulos suos*, et responsum est eis: *Cæci vident*, et cætera quæ evangelicæ veritatis copiosa prosequitur narratio. Recedentibus autem nuntiis (ne forte in eorum presentia adulationem redolere videretur), coepit Jesus dicere de Joanne: *Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam?* Omnia testificatio Redemptoris! Quis ingressus est mundum, et mundum vel in aliquo non cognovit? Quis est quem ventosa felicitas, vel adversitas turbida, vel cujuslibet peccati aura tenuior non inflexit? ad extremum subinfert quod terram excedat, transeat cœlum, ipsum verticem angelicæ dignitatis attingat. *Inter natos mulierum, dicit Dominus, non surrexit major Joanne Baptista* (Matth. xi, 2-11). Quid vis amplius? De nullo dici potuit, dicit Augustinus, quod dictum est de Joanne. Non opponas mihi Evangelistam cæteris discipulis magis dilectum, non Apostolorum Principem omnibus Apostolis antelatum; non Vas electionis ad cœli tertii secreta translatum; nec apostolicus splendor audeat occurrere Præcursori: quia jam omnes isti adolescentiæ metas excesserant, cum a Veritate prolatum est, *Inter natos, etc.* Considera mansiones regni, et universum ordinem humanæ generationis circumvola, solumque Joannem tam veteris, quam novi Testamenti Patribus videbis esse præpositum vel æquatam: tamen super omnia benedictus Deus.

12. Decimus honor est assertio matris Ecclesiæ. Textur ora chlamydis, unguentumque profusum in capite extremam vestimenti fimbriam inundanter infundit. Illa enim mater et magistra omnium Ecclesiarum Ecclesia Romana, cui dictum est, *Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua* (Luc. xxii, 32); in honorem Joannis Baptistæ post Salvatoris nomen consecrata est et signata. Dignum namque erat sententiam sponsi sponsæ sequeretur auctoritas, et singularem amicum ejus illuc proveheret, ubi principatum ipsa consenserat. Electio procul dubio hæc singularis est, in illa ipsa urbe Joannem vindicare primatum Ecclesiæ, quam duo cœli luminaria morte clarissima consecrarunt. Crucifigitur Petrus, gladiatur Paulus, et dignitas remanet Præcursori. Purpu-

ratur Roma multitudine martyrum, totaque sublimitas beato refunditur Patriarchæ. Joannes ubique major, in omnibus singularis, mirabilis super omnes. Quis sic gloriose annuntiatus est? Quis ita specialiter in utero matris Spiritu sancto legitur fuisse repletus? Quem legistis intra matris uterum exultasse? Cujus nativitatem vidistis celebrari in Ecclesia Dei? Quis sic eremum concupivit? Quis ita sublimiter legitur conversatus? Quis poenitentiam et regnum cœlorum primus ostendit? Quis baptizavit Regem gloriæ? Cui se primum Trinitas revelavit? Cui testimonium tale perhibuit Veritas? Quem sic honoravit Ecclesia? Vide si non omnia hæc ita singulariter sint singularia, ut nullus mortalium prædictis audeat inhiare. Forsitan mihi disponis opponere, quod sic iste habet propria, ut et cæterorum sanctorum communia non attingat. Audi ergo. Joannes patriarcha, imo Patriarcharum finis et caput. Joannes propheta, imo plus quam propheta; quia quem venientem nuntiavit, digito demonstravit. Joannes angelus, sed inter Angelos electus est, Sal-

vatore attestante, qui dicit: *Ecce mitto angelum meum, qui præparabit viam ante faciem meam* (Matth. xi, 10). Joannes apostolus, sed et Apostolorum primus et princeps, qui primus fuit homo missus a Deo. Joannes evangelista, sed et Evangelii primus incisor, prædicans Evangelium regni. Joannes virgo, imo virginitatis insigne speculum, pudicitie titulus, castitatis exemplum. Joannes martyr, sed martyrum lumen, inter nativitatem mortemque Christi constantissimi forma martyrii. Prætereo quia vox clamantis in deserto, quia præco Verbi, quia Judæis præcursor. Illud quoque relinquo quia usque ad Joannem Lex et Propheta, quod Joannes ipse est Elias, quod lucerna sit ardens et lucens; quod amicus sit sponsi, sponsæ preparator. Silentio transeo quod sic novem ordinibus Angelorum insertus est, ut etiam ad Seraphim apicem transferatur. Verum hoc adeo laboriosi operis est, ut sensus nostri paupertas non sufficiat. Sufficiant hæc ad præsens quæ de Joannis laude dicta sunt ad gloriam Redemptoris, qui est benedictus in sæcula. Amen.

682 IN ASSUMPTIONE BEATÆ MARIE VIRGINIS.

SERMO.

Hic sermo, antehac quintus inter Bernardi Sermones de Assumptione Dei paræ Virginis, in hunc locum rejiciendus visus est: utpote qui in manuscriptis non existat inter genuinos sancti Patris Sermones. sic vero in editione Lugdunensi anni 1514, in qua tamen inter notas denuo reperitur. Tertium Bernardi de Ecclesiæ Dedicatione sermonem fere imitatur.

In Evangelium Lucæ, « *Intravit Jesus in quoddam castellum,* » etc. (Cap. x, vers. 38-42.)
1. Quod Dominus ac Salvator noster semel et in uno loco visibiliter tunc temporis dignatus est operari; hoc etiam nunc ubique terrarum in cordibus electorum operatur quotidie invisibiliter. Ecce enim Evangelio loquente audivimus, quod *in quoddam castellum intravit Jesus, et mulier quædam Martha nomine excepit illum*: et reliqua. Quod est autem hoc castellum, nisi cor humanum, quod prius quam Dominus ad illud veniat, cupiditatis fossa vallatur, muroque obstinationis clauditur, atque in interiori latitudine sua. Babylonica turre erigitur? Tria certe in omni oppido sunt maxime necessaria: victualia, quibus sustententur; munitio, qua protegantur; arma, quibus hostibus resistant. Sic ergo et hujus castelli incolæ victum habent, voluptatem corporis, et sæculi vanitatem, quibus pascuntur. Habent et qua teguntur, proprii cordis duritiam; ut verbi Dei sagittis potentibus vix, aut nunquam penetrari valeant Accincti sunt armis, carnalis scilicet sapientiæ argumentis, quibus contra hostes repugnant. Unde scriptum est: *Filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sunt* (Luc. xvi, 8).

PATROL. CLXXXIV.

2. At vero Christo visitante et intrante, castellum hoc evertitur, et pro eo novum aliud pulchrum ac spirituale construitur, impleturque quod dicitur: *Si qua in Christo nova creatura, vetera transierunt, et ecce facta sunt omnia nova* (II Cor. v, 17). Sublata quippe cupiditate, expanditur ingens sinus desiderii, ut ad ejus adventum multo magis anhellet mens ad cœlestia, quam prius terrenis incubuerat. Jam ponitur murus continentie, antemurale patientiæ. Surgit autem hoc opus a fundamento fidei, et crescit per dilectionem proximi usque ad charitatem Dei, quæ est in superiori tabulatu, et in propugnaculis ejusdem muri: quia nimirum tunc perfecta est virtus continentie, quando in unitate fidei cum proximis communiter viventes, non supplicii metu, vel humanæ laudis appetitu, sed solo divini amoris obtentu a peccatis nos continemus, Vel certe ideo charitas Dei, qua scilicet nos diligit, super murum esse videtur, ut pro continenti suo pugnare significetur: et quia continentia crebris validisque tentatoris ictibus resistere non possit, nisi ejus gratia protegatur. Idcirco enim antemurale patientiæ ponitur, ne ad impugnandam continentiam facilis diabolo pateat accessus. Qui ergo protegento

32

patientia continenter vivunt, ipsi bene cum Apostolo protestantur et dicunt: *Quis nos separabit a charitate Christi? Tribulatio? an angustia? an persecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius?* Vides quam solidus sit continentium murus, quos *neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque potestates, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura aliqua potest separare a charitate Dei, quæ est in Christo Jesu* (Rom. viii, 35, 38, 39).

3. Sed jam pulsemus ad ejus portas, portas scilicet justitiæ, ut aperiantur nobis, ingressique per eas videamus intus magna opera Domini, exquisita in omnes voluntates ejus. Ibi enim operante ipso construitur, tanquam in monte Sion, evangelica illa turris, per quam humiliato corde ascendunt in cœlum sancti de convalle plorationis. Ascendunt, inquam, non virtute sua, sed auxilio et gratia Dei, sicut ait Spiritus sanctus per prophetam David: *Beatus vir cujus est auxilium abs te; ascensiones in corde suo disposuit. Quæris ubi? In convalle plorationis, hoc est, in humilitate vitæ præsentis. Et eandem ipsam gratiam replicat, dicens: Etenim benedictionem dabit legislator. Quo autem pertingat ascensus, vel ad quem fructum perducant ascendentes ipsa gratia, protinus subjungit: Ibunt, inquit, de virtute in virtutem; videbitur Deus deorum in Sion* (Psal. lxxxiii, 6-8). Hæc est merces, et hic est finis et fructus nostri laboris, visio scilicet Dei. Quis non hunc tantum fructum rebus omnibus visibilibus et invisibilibus incomparabiliter præferat? Quis est, cujus vel gelidum pectus hoc desiderium non accendat? Hæc est enim illa gratia, quam nobis commendat beatus Joannes evangelista, dicens: *Et de plenitudine ejus nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia* (Joan 1, 16).

4. Ex quibus scilicet verbis innuitur, quod triplicem gratiam divinitus accepimus: unam, qua convertimur; aliam, qua in tentationibus adjuramur; tertiam, qua probati remuneramur. Prima nos initiat, per quam vocamur: secunda provehit, qua justificamur: tertia consummat, qua glorificamur. Et prima quidem beneplacitum est: secunda, meritum: tertia, præmium. De prima dictum est: *Et de plenitudine ejus omnes accepimus. De duabus reliquis dictum est: Et gratiam pro gratia, id est munera gloriæ æternæ pro merito temporalis militiæ. Sit ergo prima gratia in muro continentiæ, ad quam vocamur: sit secunda in ascensu turris, quam ascendimus: sit tertia in ejus culmine, quo pervenimus. Hic itaque, id est in hoc culmine, cum ad illud perveniunt qui bene proficiunt, fiunt jam locus et sedes Domino, de qualibus scriptum est: *Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini, testimonium Israel, ad confitendum nomini Domini: quia illic sederunt sedes in judicio* (Psal. cxxi, 4, 5). Et quidem dum adhuc erant in muro continentiæ, et in acie stabant impugnari poterant, et primo tanquam ad-*

A jutor notus erat in Judæa Deus: cum vero jam in ista statione consistunt, ubi Dominum speculantur, in Israel magnum nomen ejus, et factus est in pace locus ejus, et habitatio ejus in Sion. Ibi confregit potentias arcuum, scutum, et gladium, et bellum: quia ibi nullus motus carnis resistit, sed omnimodis subjecta est spiritui. Hunc locum ardentem desiderabat Propheta, cum diceret: *Si dederò somnum oculis meis, et palpebris meis dormitationem, et requiem temporibus meis, donec inveniam locum Domino* (Psal. cxxxii, 4). Huc etiam volare cupiens, *Quis, inquit, dabit mihi pennas sicut columbæ, et volabo, et requiescam?* (Psal. liv, 7.)

B 5. Jam vero si queratur de castelli hujus habitatoribus, quis cibus ad sustentandum, quod munimen ad protegendum, quæve arma suppetant ad repugnandum; possumus satis rationabiliter respondere, quod quemadmodum carnalibus carnis opera fuerunt victus, ita his multo melior cibus sit fructus spiritus. Cibus etiam eorum est ut faciant voluntatem Patris omnipotentis. Cibus eorum est verbum Dei, quo pascuntur omnes sancti, tam homines, quam Angeli. Unde scriptum est: *Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei* (Deut. viii, 3, et Matth. iv, 4). Munimentum eorum est, sicut dictum est, murus continentiæ, et antemurale patientiæ. Habent contra hostes arma, quæ describit Apostolus, *loricam justitiæ, scutum fidei, galeam salutis, et gladium spiritus, quod est verbum Dei* (Ephes. vi, 13-17). Nec quemquam moveat, quod idem verbum dixerim esse et cibum et gladium; quasi impossibile vel absurdum sit. In rebus quidem materialibus aliud hoc, aliud est illud: et alibi quæritur hoc, alibi illud. In rebus vero spiritualibus non aliud hoc est, quam illud; nec alibi quæritur hoc, alibi illud: sed omnia sunt nobis in Deo, et est Deus omnia in omnibus. Ecce enim in natura rerum quid tam diversum, quam panis et lapis? et tamen si ad intellectum mysticum referas, utrumque idem significat. Nam idem Christus est dictus et panis, et lapis: panis scilicet vivus (Joan. vi, 35), et lapis quem reprobaverunt ædificantes (Act. iv, 11). Utrumque quidem est per significationem, licet neutrum sit per proprietatem.

D 6. Sed jam revertamur ad propositum. Infrante Jesu in hoc castellum, duæ sorores Martha et Maria, id est Operatio et Intellectus, excipiunt illum. Excipiunt dixerim, an excipiuntur? Sed sive hoc, sive illud dicatur, utrumque prodest illis, non Jesu. Et Jesus quidem cum ad illas venit, duo confert eis congruentia singulis, virtutem et sapientiam; virtutem operationi, sapientiam intellectui. Unde etiam ab Apostolo prædicatur Dei virtus, et Dei sapientia (I Cor. i, 24). Sed quid est, quod intrantem eum Martha excipit, discurrit, ministrat; Maria vero secus pedes sedens ingressi, in ejus verbum cor suspendit: nisi quod prius est actio, postea vero contemplatio? Quisquis enim ad intelligentiam pervenire desiderat, profecto necesse est ut prius per

opera bona sese diligenter exerceat, sicut scriptum est: *Fili, concupiscens sapientiam, conserva justitiam; et Deus præbebit illam tibi* (Eccli. i, 33); et alibi. *A mandatis tuis intellexi* (Psal. cxviii, 104); et: *Fide purgans corda eorum* (Act. xv 9). Qua fide? Fide per dilectionem operante. Habet Martha, dum agit, formam bene operantis: Maria vero speciem exprimit contemplationis, dum sedet, dum tacet, dum interpellata non respondet; sed tantum in Deo verbum toto mentis studio intendit, ac solam quam diligit gratiam divinæ cognitionis, cætera respiciens, medullitus haurit; forisque velut insensibilis redditur, dum intus ad contemplanda Domini sui gaudia felicissima rapitur. Sine dubio talis est illa, quæ in Canticis loquitur: *Ego dormio, et cor meum vigilat* (Cantic. v, 2).

7. Duobus autem modis Martha excipit Dominum, et duplex ei convivium parat, quia duobus modis excluserat eum. Duo quippe sunt in operatione, quæ nobis Deum auferunt, flagitia scilicet et facinora. Flagitia dicimus scilicet quæ in nobis, facinora quæ in proximos peccando committimus. Item sunt duo quæ Deum reddunt, continentia et benevolentia: ut scilicet ex contrariis contraria curentur. Hinc enim scriptum est: *Sicut exhibuistis membra vestra servire immunditiæ et iniquitati ad iniquitatem, ita et nunc exhibete ea servire justitiæ in sanctificationem* (Rom. vi, 19). Dum ergo parandis talibus epulis occupatur Martha, multum satagens pro parte sua; vult etiam Mariam, id est intellectum, et omnia interiora sua actioni insistere, operique suo perficiendo operam dare. Itaque conqueritur de sorore quod ab ea non adjuvetur, non tamen ad ipsam, sed potius ad Dominum querelam dirigens: *Domine, non est tibi curæ, quod soror mea reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi ut me adjuvet*. Ubi sane advertenda est delatio quædam, et honoris obsequium. 855 erga Dominum: quod scilicet ipso præsentem non sit ausa Martha evocare Mariam, quinimo et apud ipsum querelam deposuerit, ipsumque Dominum vocaverit, in cujus potestate sit imperare sorori quidquid necesse fuerit. Non ergo miremur, si quempiam laborantem et bene operantem adversum fratrem vacantem murmurare videamus; quia hoc in Evangelio legimus Martham fecisse adversus Mariam. Quod autem Maria quandoque murmuraverit adversus Martham, eo quod ejus actionibus implicari vellet, nusquam omnino reperitur. Neque enim utrumque simul agere competenter sufficeret, et curis scilicet exterioribus deservire, et interius sapientiæ desideriis vacare. De ipsa quippe sapientia scriptum est: *Et qui minoratur actu, percipiet illam* (Eccli. xxxviii, 25). Propterea Maria sedet, immolaque manet, nec vult interrompere silentii quietem, ne jucundam amittat contemplationis dulcedinem: præsertim cum intus ipsum audiat Dominum dicentem, *Vacate, et videte quoniam ego sum Deus* (Psal. xlv, 11).

8. Hic sane considerandum est tria esse quæ im-

A pediunt contemplationem. Equidem animæ nostræ oculus, intelligentia est. Sicut enim oculo corporis lux corporea et cætera quæque corporalia videntur, ita Deus, qui est lumen incircumscribitum, et ejus invisibilia utcumque intellectu percipiuntur. Differunt autem in hoc exterior et interior oculus, quod exteriori quidem corporea lux extrinsecus, ut videat, admovetur; interiori vero Creatoris lumen intrinsecus, ut discernat, infunditur. Utrumque vero oculus tria sunt quæ ad videndum impediunt. Primum ergo de exteriori atque visibili disserat ratio nostra, ut de rebus visibilibus ordine disputandi facilius assurgat ad intelligibilia. Potest sane fieri, ut ille sanus sit et pateat; sed quoniam lux exterior ei desit, nil videat. E contrario fit aliquando ut præsens quidem ei lux sit; sed forte sanguine seu quolibet humore concreto turbatus, cernere minime possit. Iterum solet plerumque contingere, ut neutrum desit ei, nec lux, nec salus; sed tamen aliqua pulveris injectione lædatur, quo fit ut ejus curis retundatur. Sunt ergo tria ista quæ hunc oculus impediunt; tenebræ, humor concretus, pulvis injectus. Hæc ipsa sunt etiam, quibus interior oculus impeditur: sed alia nomina sortiuntur. Nam quod hic tenebræ, ibi peccata dicuntur. Ipsa vero peccata confluent in memoriam, quasi in quamdam sententiam: et hic est ille humor concretus. Quod autem hic pulvis dicitur, hoc ibi cura terrenorum actuum nuncupatur. Hæc igitur tria sunt quæ oculus intelligentiæ confundunt, atque a contemplatione veri luminis excludunt: tenebræ scilicet peccatorum, recordatio eorumdem peccatorum, cura terrenorum actuum. Primo illo morbo turbatum se plangebatur Propheta, cum diceret: *Dereliquit me virtus mea, et lumen oculorum meorum, et ipsum non est mecum* (Psal. xxxvii, 11). Cum enim luce justitiæ destituimur, nil aliud quam peccatorum nostrorum tenebras invenimus. Item secundo se gravari sentiebat, cum dicebat: *Conversus sum in ærumna mea, dum configitur spina* (Psal. xxxi, 4): peccatorum scilicet recordatio. Tertio occupari se conqueritur, cum dicit: *Quia cinerem tanquam panem manducabam* (Psal. ci, 10): cinerem scilicet actionis pro pane contemplationis. Quicumque ergo mentis oculum divinæ contemplationi vult intendere, profecto necesse est ut eum prius ab hoc triplici impedimento studeat purgare. Quod si quis facere contendant, noverit contra triplicem morbum triplex quoque fore remedium. Nam primus quidem per confessionem, secundus per orationem, tertius curatur per quietem. Hoc tertio, id est cura actionis poterat ab intentione sua præpediri Maria. Ideoque, ministrante Martha sedet ipsa manetque quieta.

9. Illa igitur conquerente, et ista tacente, audiamus quid Dominus pro Maria responderit. *Martha, Martha, inquit, sollicita es, et turbaris erga plurima. Erga plurima quidem turbaris, dum et tibi continentiam, et proximis paras necessitatis impensam.*

Nam ut continentiam habeas, sollicita es vigilare, jejunare, corpus tuum castigare : ut cæteris præstes, instas operi, ut habeas unde tribuas necessitatem patienti. Porro erga hæc plurima turbaris, sed unum est necessarium. Nisi enim opus tuum **686** in unitate feceris, Deo qui unus est, acceptum profecto non erit. Scriptum quippe est : *Non est qui faciat bonum, non est usque ad unum* (Psal. XI-II, 3). Hinc est quod in illa piscina movebatur aqua, et sanabatur unus (Joan. v, 4). Hinc est quod decem leprosis mundatis, *unus regressus est cum magna voce magnificans Deum*. Cui etiam Dominus cæteris reprobatis, testimonium laudis ascribit, dicens : *Nonne decem mandati sunt ? et novem ubi sunt ? Non est inventus qui rediret et daret gloriam Deo, nisi hic alienigena* (Luc. XVII, 15-18). Paulus quoque ait : **B** *Omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium* (I Cor. IX, 24). His itaque et aliis quamplurimis Scripturarum eloquiis perspicue docemur, quam unitas probabilis sit, maxime autem ex præsentis loco, ubi Dominus ait : *Porro unum est necessarium*.

10. Sed sciendum quod alia est unitas sanctorum, quam ex Scripturis jam commendavimus : alia est facinorosorum, quæ nihilominus ex eisdem Scripturis ostenditur, et improbatur, de hac enim scriptum est : *Astiterunt reges terræ, et principes convenerunt in unum, adversus Dominum et adversus Christum ejus* (Psal. II, 2). De hac iterum evangelista : *Abeuntes Pharisei consilium inierunt, ut caperent Jesum in sermone* (Matth. XXII, 15); et iterum : *Collegerunt pontifices et Pharisei concilium*. Ut quid hoc? Sicut Joannes testatur, *ut interficerent Jesum* (Joan. XI, 47, 53). Quam vero pertinax sit ista reproborum unitas, docet ipse Dominus, qui de corpore diaboli ad beatum Job loquitur, dicens : *Corpus illius quasi scuta fusilia, et compacta squamis se prementibus. Una uni conjungitur, et ne spiraculum quidem incedit per eas. Una alteri adheret, et tenentes se nequaquam separabuntur* (Job. XXI, 6-8). Talis unitas, imo vero perversitas solet esse aliquorum fratrum tepide ac remisse conversantium : quibus si quid honestatis, aut insigne cujusquam bonæ consuetudinis persuadere velis, promptiores sunt majori dispendio, ac difficultate graviore resistere, quam facili compendio assequi velle, quod rectum esse constiterit. Perversa et execranda talis unitas.

11. Hæc ergo a cordibus et sermonibus nostris exclusa, illam quæ bona est et tantum honorum. est, prosequamur. Et ipsa quidem gemina est. Alia est enim quæ justificat, alia quæ glorificat. Illa meritum, ista præmium est. Denique de illa scriptum est : *Multitudinis credentium erat cor unum et una anima* (Act IV, 32). De hac autem : *Qui adheret Domino, unus spiritus est* (I Cor. VI, 17). Et quoniam in futuro magis speranda est (res est enim futuri temporis magis quam præsentis), eam interim omittamus, et a Deo speremus potius quam tractemus. Illam vero quæ justificat, quæ etiam nunc potissimum necessaria est in usum nostri

operis assumamus. Ipsa est enim decus suavitatis, quam dulcedine sacra insonat Psalmista : *Ecce quam bonum et quam jucundum, habitare fratres in unum!* Cujus unitatis cum descripsisset sermo propheticus pulchritudinem, ejus etiam non tacuit utilitatem, *Quoniam illic, inquit, mandavit Dominus benedictionem et vitam* (Psal. CXXXII, 1, 3) : hic scilicet benedictionem, et in futuro sæculo vitam æternam. Ipsa est, inquam unitas, quam summa diligentia observandam tradidit Apostolus, dicens : *Solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis* (Ephes. IV, 3).

12. Servatur autem hoc unitatis bonum duobus modis ab his qui curam gerunt servandi. Debet quisque perfectus unitatem habere ad se ipsum, debet et ad proximum. Ad se ipsum, per integritatem; ad proximum, per conformitatem. Omnis quippe creatura, et maxime rationalis, debet suum principium imitari. Si ergo Deus noster unus est, dicente Moyse : *Audi, Israel, Dominus Deus tuus unus est* (Deut. VI, 4); sed et ille cum sit unus et idem atque in se ipso perfectus, nec ullo indigens, inest ei tamen benignitas erga nos, et amor ex benevolentia in nos veniens : debemus et nos quisque sibi unus esse per integritatem virtutis, et unum cum proximis per vinculum dilectionis. Hanc imitationem, loquens de charitate, commendat nobis apostolus Joannes, dicens : *Quia sicut ille est, et nos sumus in hoc mundo* (I Joan. IV, 17). Sed hanc unitatem, quam quemque sibi ipsi diximus habere debere, tria sunt quæ solent impedire : nimietas, pusillanimitas, levitas. Et nimi quidem sunt, qui putant se posse quod non possunt; et quod non acceperunt, præsumunt. Quorum speciem tenebat Petrum in passione Domini, cum diceret : *Domine, tecum paratus sum et in carcerem et in mortem ire* (Luc. XXII, 33). Pusillanimes contrarii sunt nimiis. Et horum quoque tenuit imaginem Petrus, cum diceret : *Eri a me, quia homo peccator sum, Domine*, (Luc. V, 8). Leves sunt et inconstantes, qui circumferuntur omni vento doctrinæ : quibus quod paulo ante placuit, nunc displicet; et quod nunc eligunt, post paululum reprobant. Sed quid prodest hæc vitia enumerasse, nisi etiam doceamus quibus remediis ea possit quisque in semetipso curare? persequamur unitatis inimicos, nec convertamur donec deficiant. Igitur contra nimietatem opponenda est consideratio propriæ fragilitatis. Ipsa enim est quæ odiosam præsumptionem potissimum dejicit. Contra pusillanimitatem habenda est divinæ fiducia potestatis, ut quod tuis viribus non posse putas, ex illius adjutorio possis, et cum Apostolo dicas : *Omnia possum in eo qui me confortat, Domino Jesu Christo* (Philipp. IV, 13). Contra levitatem adhibenda est consultatio senioris : scilicet ne doctrinis variis et peregrinis adducaris; sed facias quod lex divina præcipit, *interroga patrem tuum, et annuntiabit tibi; majores tuos, et dicent tibi* (Deut. XXXII, 7).

13. Diximus de illa unitate, quam habet quisque

ad se ipsum : dicamus et de illa, quam habet ad proximum. Sed illa duobus modis habetur; dum et nos per dilectionem tendimus in alterum, et alterius quoque vicissim in nobis recipimus affectum. Et hæc etiam duobus modis impeditur, obstinatione et suspitione. Obstinatio non permittit nos ad alterius cor ingredi, nec suspicio patitur credere nos ab aliis amari. Ita fit ut, dum nec nos alium obstinati diligi-

mus, nec nos ab aliis diligi suspiciosi putamus, unitas, quæ cum proximis habenda est, impediatur. Verum huic duplici morbo duplex charitas medetur : illa scilicet quæ non sua quærit; et iterum, illa quæ omnia credit. Habeat obstinatus charitatem non quærentem quæ sua sunt, et alios diligit : habeat suspiciosus charitatem omnia credentem, et ab aliis se diligi sine dubio credat.

AD BEATAM VIRGINEM DEIPARAM ⁶⁸⁷

SERMO PANEGYRICUS (59).

Non est Bernardi, nec reperitur inter ejus Sermones in vetustis editis, nec in manuscriptis nisi admodum paucis aut melioris notæ : atque ideo in hunc locum nunc primum rejectus est. Esse Ekkeberti abbatis passim testatur Richardus a Sancto-Laurentio, qui ante annos quadringentos scripsit, et plagulas ex illa preceptione decerpens, Ekkeberto tribuit, ut Theophilus Raynaudus in sua Api Gallica priorem observavit. Is est Ecbertus abbas Schonangiensis, cujus Sermones adversus Catharos exstant in tomo XII Bibliothecæ Patrum editionis Coloniensis.

1. Mentem et oculos pariter cum manibus ad te, **B** Regina mundi, attollimus, et coram tuæ celsitudinis gloria genū flectimus, cervicem inclinamus, ac plenis suspiriis ad te preces in cælum transmittimus. Tu altitudo cœli, beatos oculos tuos, quibus incomprehensibilem gloriam illam lucis æternæ cum desiderio semper intueris, ad tuos supplices in hanc mundi miseriam projectos, de alto inclinare non despicias. Et ecce coram tremendo Judice peccatores assistimus, cujus manus terribilis gladium iræ suæ vibrat super nos. Et quis avertet eam? Nemo, Domina, tam idoneus, ut gladio Domini manum pro nobis objiciat, ut tu Dei amantissima, per quam primum in terris suscepimus misericordiam de manu Domini Dei nostri. Aperi itaque tu, Mater misericordiæ, benignissimi cordis tui januum suspiriosis precatibus filiorum Adam. Ex omnibus finibus terræ ad tuæ protectionis umbraculum confugimus a facie formidinis [al. fortitudinis] Dei. Ad te, Domina mea, stillant oculi nostri; te devotionis clamore valido obsecramus, ut Filii tui Domini nostri iram, quam graviter peccando succendimus, erga nos mitiges; ejusque gratiam, a qua ingrati excidimus, nobis tua

(59) Alias, *Ad gloriosam Virginem Mariam deprecatio et laus elegantissima.*

(60) Sub Justiniano imperatore Theophilus in oppido Ciliciæ Adana œconomus, sive, ut alii volunt, archidiaconus Ecclesiæ fuit : multis quidem gratus, et episcopali munere (quod tamen constanter detrectavit) dignus habitus. Qui ab æmulis per injuriam accusatus, et de officio dejectus, in eam animi impotentiam, adeoque impietatem devenit, ut seductori Judæo, itemque mago obsecutus, Christum Dei Filium, ac matrem ejus Mariam, data syngrapha turpissime abnegaret, sequere totum potestati Satanæ, qui se conspiciendum obtulerat, traderet ac manciparet. Sed totus deinde animo perturbatus, ut nusquam posset consistere, neque enim est pax aut quies impiis, tandem ad sanctissimam Dei Matrem confugit, ac templum ei sacrum petiit : in quo precibus ac jejuniis deditus, quadraginta dies perman-

conciat : cujus livore sanati sumus, ejus iterum medelam deposcimus; quia putruerunt et corruptæ sunt cicatrices nostræ, et non est in nobis sanitas. Attende, Domina, et vide dolores vulnerum animarum nostrarum, quia tibi revelamus causam nostram cum fiducia. Te enim inæstimabilis benignitatis feminam et venerandam matrem esse cognoscimus ex eo, quod tu mundum hunc immundum et lubricum impolluto calle transisti; et adhuc inter peccatores degens, tanta ante Deum sanctitate fecundaris, ut sola solio Regis æterni immediate approximare merueris.

2. Tu peccatorem, quantumlibet fetidum, non horres, non despicias; si ad te suspiraverit, tumque interventum pœnitenti corde flagitaverit, tu illum a desperationis barathro pia manu retrahis, spei medicamen aspiras; foves, nec deseris, quousque horrendo Judici miserum reconcilies. Famosum hujus tuæ benignitatis testimonium est per te restauratus gratiæ Theophilus (60), ac toti mundo despectum materno affectu amplecteris. Nec mirum, o Domina, si tam copioso misericordiæ oleo tui cordis perfusum est solarium, cum illud inæstimabile opus

sit; nullumque orandi ac plorandi finem fecit, quousque demum opitulata Virgine Deipara, scriptam et consignatam diabolo syngrapham recepit, in Dei gratiam rediit, et publice per episcopum Ecclesiæ reconciliatus est. Vide Metaphrast. 4 Febr., Honor. Serm. 1 de Assumpt. Mar., Antonin. IV parte Summæ, tit. 15. Sed illustre est de eodem testimonium B. Petri Damiani : « Quid tibi, ait, negabitur Maria, cui negatum non est Theophilum de ipsis perditionis faucibus revocare? Infelicem animulam, totum illud quod in te factum est, proprio caractere denegantem, de luto facies et miseræ sublevasti. Nil tibi impossibile, cui possibile est desperatos in spem beatitudinis relevare. » Ita ille serm. 1 de Nat. beatæ Virginis. De Theophilo item agit Nicolaus Claræ-Vallensis in sermone de natiuitate B. Mariæ.